

Нотариална Камара на
Република България

Ул. № 67 / Об. 02. 1998 г.

Н.р. Стамболиев

ка 2. Марик

До КОНСТИТУЦИОННИЯ

СЪД НА

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

СТ А Н О В И Щ Е

9.02.98

от СЪВЕТА НА НОТАРИУСИТЕ
орган на НОТАРИАЛНАТА КАМАРА
на РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

по конституционно дело N2 /1998г., образувано по искане на 50 народни представители в 38 Народно събрание за обявяване на противоконституционността на 1, 2, 5, 9, 14, 19 и 20 в частта относно 6 от Закона за изменение и допълнение от Закона за нотариусите ЗДИЗНот., обнародван в ДВ бр.123/1997г

Уважаеми Господа Конституционни съдии,

С определение на Конституционния съд от 22 януари 1998г. Съветът на нотариусите е конституиран като заинтересована страна по горното конституционно дело. В изпълнение на Вашето определение Ви представяме в срок писмено становище.

І.ПО ИСКАНЕТО ЗА ОБЯВЯВАНЕ НА ПРОТИВОКОНСТИТУЦИОННОСТТА НА 19 ОТ ЗАКОНА

С параграф 19 от ЗИДЗнот. се създават три нови алинеи - четвърта, пета и шеста в 5 от Преходните разпоредби на Закона за нотариусите /редакция 1996г/. С тях се установява нов ред за: вписване в регистъра на Нотариалната камара на нотариусите след първия конкурс за нотариуси /ал.4/, за свикването на първо общо събрание на Нотариалната камара /ал.5/.и за изпълнението на функциите на органите на Нотариалната камара до провеждането на първо общо събрание на Нотариалната камара по реда на ал.5 /ал.6/.

Уважаеми Господа Конституционни Съдии,

Намираме, че разпоредбата на §19 от ЗИДЗНот. е в противоречие с основни конституционни принципи, декларирани в Преамбюла на Конституцията на Република България, а именно:

Нарушава се принципа за защита правата на личността и сигурността на личността, особено правната сигурност /абзац III от Преамбюла на Конституцията на Република България/

2. Нарушава се принципа на правовата държава /абзац V от Преамбюла на Конституцията на Република България/

Същевременно се нарушават с оспорваните изменения и разпоредби от Глава Първа на Конституцията „Основни начала“, а именно:

чл.4 ал.1. „Република България е правова държава“ и

чл.4,ал.2:„Република България гарантира живота, достойнството и правата на личността“. С тези изменения се нарушават и разпоредбите на чл.12 ал.1 „Сдруженията на гражданите служат за защита на техните интереси“ и и на чл.44 ал.1 „Гражданите могат свободно да се сдружават“ поради следното:

Нотариалната Камара на Република България , видно от разпоредбите на чл.1, чл.4, чл.5, чл.51, чл.65 ал.1 т.1,5 и 8 от Закона за нотариусите е частно правно юридическо лице с корпоративно устройство.Нотариалната камара е сдружение , в което по право членуват всички нотариуси. В този смисъл Нотариалната камара се явява сдружение за защита интересите на нейните членове - нотариусите. От друга страна Нотариалната камара има за основна задача организацията на нотариалната дейност /воденето на публичния регистър на нотариусите по чл.5 във връзка с чл.7 от Закона за нотариусите, упражняване на контрол върху дейността на нотариусите - Глава Пета от Закона за нотариусите „Дисциплинарна отговорност“/. Като осъществява тази дейност Нотариалната камара е призвана да защитава обществения интерес във връзка с правилното осъществяване на охранителните функции на нотариусите при извършване на нотариалните удостоверявания.

Новите алинеи на §5 /§19 от ЗИДЗНот./ - ал.4 и ал.5 от Преходните разпоредби на Закона за нотариусите, с които основни присъщи функции на Нотариалната камара се изземват временно и предоставят на „Инспектората“ на Министерство на правосъдието и правната евроинтеграция, една структура на държавно учреждение, която не е самостоятелен правен субект, не само

дестабилизируют една общност за професионална дейност, но създават и несигурност с правата на гражданите и юридическите лица в гражданския оборот. С тези изменения се дестабилизира организацията на една дейност, охранителна, защитна за интересите на гражданите на Република България, каквато е нотариалната дейност по своята правна същност и предназначение /арг. от чл.2 ал.2 от ГПК и Част Шеста от ГПК/.

Това противоречи на принципа за сигурност на личността, който абзац III от Преамбюла на Конституцията на Република България постановява като върховен принцип. Той включва в себе си като важна съставна част правната сигурност на гражданите. Това означава създаване на яснота, установеност и трайност в правата на личността и ефективни средства за тяхната защита.

Внесените допълнения в §5 действат в обратна посока. Те създават несигурност и неустойчивост в нотариалното съдействие на гражданите, след като в период от по-малко от една година се извършват резки промени в организацията на нотариалната дейност. Дейност като нотариалната, сама призвана по закон да охранява интересите на гражданскоправните субекти, на гражданите на Република България сама се оказва дестабилизираща. С оспорваните изменения се разрушава обективно необходимата връзка между правата на гражданите и правната сигурност, призната като върховен принцип на Конституцията.

Новите ал.4, 5 и 6 на § 5 противоречат и на принципите на правовата държава /абзац 5 от Преамбюла и чл. 4 ал. 4 от Конституцията/. Сред множеството високи изисквания, които правовата държава предявява към самото право, е изискването за неговата стабилност. Честите промени в законодателството са отрицание на правовата държава и подкопават нейните устои. Не става дума за промените в законодателството, които го привеждат в съответствие с Конституцията и с европейските и международни стандарти, които са безспорно необходими и полезни.

II. ПО ИСКАНЕТО ЗА ОБЯВЯВАНЕ НА ПРОТИВОКОНСТИТУЦИОННОСТТА НА ПАРАГРАФ 20 / В ЧАСТТА, ОТНОСНО ПАРАГРАФ 6/

Новият параграф 6 от Преходните разпоредби на Закона за изменение и допълнение на Закона за нотариусите гласи: „Министърът на правосъдието и правната евроинтеграция отменя

издадените заповеди за вписване в регистъра на Нотариалната камара на нотариуси, неиздържали конкурса по чл.12“.

Тази разпоредба отменя досегашния ред, по който се признаваха правата на заварените нотариуси и съдии, изпълняващи нотариални функции и го замени с нов. В този си вид параграф 6 противоречи на конституционните принципи и норми за правата и сигурността на личността, за правовата държава и на конституционното право на труд на гражданите / абзац 3 и 5 от Преамбюла и чл. 4, 16 и чл.48, ал.3 и 5 на Конституцията/, както и на ратифицирани от страната международни договори.

Новата уредба създава нестабилност и по-точно правна несигурност в правата на нотариусите, като граждани на Република България - и в нотариалната дейност .

Законът за нотариусите /ред.1996 год./ в параграф 6 предоставяше правото на „заварените нотариуси“ да продължат да бъдат нотариуси и да изпълняват нотариални функции, ако в едномесечен срок от влизането на закона в сила, подадат заявления с документите по чл.11 от Закона /аргумент □ 6, ал.1, /ред. 1996 год/, във връзка с □ 28,/ ред.1996 год./. Това разрешение изхождаше от здрав правен и социален разум.

То отчиташе обстоятелството, че въпреки дълбоката промяна в правното положение /в правния статус/ на нотариусите - от държавни служители по Кодекса на труда /чл.158-162 ЗСВ ред.1994 год./ в лица, които упражняват свободна професия, не се променят изпълняваните от тях функции и правните последици от упражняването им. Те си остават държавни функции, а нотариалната дейност - държавна дейност , с която се упражнява държавна удостоверителна власт, с която се удостоверяват волята на страните в гражданскоправните отношения и обстоятелства с правно значение с обвързваща /формална/ доказателствена сила. Именно, защото не се променя същността на изпълняваните функции и изискваните за тяхното изпълнение професионални качества, законът в □ 6 предвиди този плавен преход в изпълнението на нотариални дейности от предишните нотариуси, без да полагат конкурсен изпит.

Това законодателно разрешение имаше и социален разум. То създава континуитет /постоянство/, непрекъснатост и приемственост в нотариалната дейност и в съдействието за осъществяване на личните и имуществените права на гражданите. То създава и сигурност в положението на нотариусите, защото им

осигуряваше възможността да продължат да изпълняват функции за които имат знания, натрупан опит и професионални качества..

Съгласно параграф 6 , /ред. 1996 г./ в едномесечен срок след влизане в сила Закона за нотариусите, на лицата, изпълняващи нотариални функции - нотариуси, съдии-изпълнители и съдии, беше призната по силата на закона и правоспособността да извършват нотариална дейност като лица, упражняващи свободна професия.

Всеки уважаващ себе си правен ред зачита добросъвестно признатите права и професионална правоспособност. Така се култивира правна сигурност и доверие в правния ред, а чрез него и в Държавата, която го създава и брани.

Новата редакция на § 6 противоречи и на чл.16 от Конституцията, която провъзгласява гарантираност и защита на труда и на чл.48, ал.1 и 3 от Конституцията, която установява правото на труд и правото на свободен избор на професия и място на работа, като основни права на гражданите. Новият § 6 накърнява правото на труд на лицата, изпълняващи нотариални функции по силата на трудово правоотношение по Кодекса на труда , които добросъвестно и законосъобразно са изпълнили всички изискуеми условия от закон , като са придобили правото да упражняват професията си при условията на свободна професия въз основа на влязъл в сила стабилен индивидуален административен акт, издаден по реда на §6 ал.1 /ред.1996г./. Тези лица бяха възпрепятствани фактически да осъществяват своите функции и да упражнят своите възникнали по силата на закона права при условията на свободна професия само поради неизпълнение на задълженията на държавни органи да издадат актовете по чл.14 ал.1 т. 6 и чл. 85 ал.3 от Закона за нотариусите, въпреки, че тези органи на изпълнителната власт следва да действат в изпълнение на закон като обвързана администрация.

Предоставеното с новата редакция на § 6 право на министъра на правосъдието и правната евроинтеграция да отменя издадените заповеди за вписване в регистъра на лицата по § 3 от Закона за нотариусите - влезли в сила стабилни административни актове - **по същество означава лишаване по административен ред на тези лица от добросъвестно и законно придобита от тях и призната правоспособност и ограничаване на конституционното им право на свободен избор на професия и място на работа.** Потвърждение за това е даже редакцията на новия §6 от Преходните разпоредби на Закона за нотариусите /оспорвания §20 от ЗИДЗНот./. За разлика от текста на §6/отменен/ и §3 от Преходните разпоредби на Закона за

нотариусите в новия оспорван § 6 от тези разпоредби се предвижда да се отменят издадени заповеди за вписване не на „кандидати за нотариуси“, не на „лица, изпълняващи нотариални функции по досегашния ред“, а на „нотариуси“, т.е. на правоспособни по смисъла на този закон лица.

С параграф 6 /редакция 1997г/ се нарушава и чл. 57 на Конституцията за неотменимост на основните права на гражданите /чл.57 ал.1 от Конституцията/ и за недопустимост на тяхното ограничаване освен в изрично посочените от Конституцията случаи /чл.57 ал.2 и 3 от Конституцията/. Едва ли има нужда да се настоява колко далече са хипотезите на чл.57 ал.2 и 3 на Конституцията от посегателството на правото на труд, което се извършва по параграф 6 .

Правото на труд на нотариусите като граждани се ползва и със закрила от международни договори, по които Република България е страна.

Съгласно чл.6 т.1 от Международния пакт за икономически, социални и културни права: “Държавите-страни по този пакт признават правото на труд, което включва правото на всеки човек да има възможност да изкарва прехраната си чрез труд, свободно избран или приет и ще вземат съответни мерки за защита на това право.”

Отнемането на придобитата по реда на закона правоспособност на нотариусите чрез отмяната на заповедите за вписването им от министъра на правосъдието и правната евроинтеграция по § 6/редакция от 1997г./ е лишаване от правото на труд, признато с тази основополагаща норма на съвременното международно право, която е възприета и от Република България. А съгласно чл.5 ал.4 от Конституцията международните договори, които са ратифицирани от страната, влезли са в сила за нея и са обнародвани в Държавен вестник, са част от вътрешното ни право и те се прилагат, когато норми на вътрешното ни законодателство им противоречат. /МПИСКП е ратифициран от България през 1970 година/ДВ бр.60 от 1970 година, влязъл е в сила за България на 3 януари 1976 година.Неговият текст е обнародван в ДВ бр.43 от 1976г./

Уважаеми Господа Конституционни Съдии,

Въз основа на изложените съображения Ви молим на основание чл.149 ал.1 т.2 от Конституцията на Република България да обявите за противоконституционни 19 и 20 от Закона за изменение и допълнение на Закона за нотариусите./публ. в ДВ бр.123 от 1997г./

София, 6.II.1998г.

Председател на
Съвета на нотариусите
/Чайка Бележкова/

